

BARUOLIŲ KAPINYNAS*

Bronius DAKANIS, Zenonas BAUBONIS

Baruolių senkapiai, vadinami Prancūzkapiais, buvo įrašyti į vietinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą (AV 228), kuriame nurodoma, kad jie yra netoli Baruolių–Kalninių Mijaugonių kelio (Kaišiadorių r., Žaslių sen.). MMT 1977 m. archeologinė ekspedicija (vad. Mykolas Černiauskas) klaidingai lokalizavo šiuos senkapius kalvoje prie kelio Talpūnų k. Ekspedicijos ataskaitoje nurodoma, kad kalva užsodinta pušimis, o apie radinius duomenų neturima.

Į archeologijos paminklų sąrašą Baruolių senkapiai buvo įrašyti, matyt, remiantis archyvine VAK 1935 m. medžiaga bei straipsniu tą pačių metų periodikoje.

VAK žinių iš Lietuvos žemės vardyno registravimo lape nurodoma, kad 1935 m. rugsėjo mėnesį Pajautiškių pradinės mokyklos mokytojas Jurgis Žilinskas Baruoliuose aprašė „Smėlio kalną“ (ranka rašalu šalia prirašyta – „Brastos“). Tai esąs kalnelis (prirašyta – „nieko nerandama“), kuris „rytų pusėje nuo Baruolių“, „smėlynas“, „0,5 ha“ ir kur „prieš karą buvo iškasta pentinai“, „taip pat iškasama ginklų dalių“ (prirašyta – „Rado lubinus ariant Ramanauskas prieš kokį 10 metų. Dabar tai sklypas savanorio Antano Nr. 3. Kalba, kad buvo rasti pentinai, bet apie ginklus nieko negirdėti. Radimo vietas nustatyti neįmanoma, nes Ramanauskas išvyko į Lenkiją“). Be to, VAK anketoje, kuri, be nurodytos datos ir sudarytojo, beveik neužpildyta (tik rūšies skytyje užrašyta – „senkapis“, adreso – „Trakų apskr., Žaslių valsč., Baruolių vk.“ ir

savininko – „savanoris Antanas Nr. 3 skl.“), įdėta žemėlapis (M 1:25000) dalies kopija su pažymėta jų vieta. 1935 08 11 laikraštyje „Mūsų kraštas“ rašoma, kad tų metų liepos mėnesio pabaigoje Baruolių k. laukuose rastos iškastos varinės dėžės apie centimetro storio skeveldros. Matėsi, kad dėžė, ieškant joje lobių, buvusi vietoje sudaužyta. Čia buvęs ir iš akmenų padarytas grindinys. Pagal senų žmonių pasakojimus ten buvę paslėpti 1811–1812 metų prancūzų pinigai. Radiniu susidomėję vietos gyventojai, o lengvatikiai, norėdami rasti daugiau paslėptų lobių, vaikštą kasinėdami laukus. Pažymima, kad „šioje apylinkėje randama daug įvairių prancūzų liekanų, kaip antai: žmonių griaučių, ginklų ir kitų daiktų“ (tačiau – „apylinkėje“, o ne toje vietoje, juoba kad toliau, tame pačiame sakinyje, rašoma apie Žaslių miestelyje, ties arklių rinka, sušalusius kelis šimtus prancūzų kareivių).

Be to, Adolfas Tautavičius, remdamasis F. Dobrianskio 1885 m. medžiaga, Baruoliuose mini lietuviškų denarų lobį. Tačiau Eugenijus Ivanauskas teigia, kad tai greičiausiai Endrietiškių lobis.

Vadovaudamasi rasta archyvine medžiaga ir plačia gyventojų apklausa, 1983 m. MMT kompleksinė archeologinė ekspedicija nustatė Baruolių spėjamo kapinyno vietą į P nuo šio kelio sankryžos su miško keliuku, vedančiu irgi į Pajautiškės vienkiemius, Strošiūnų šilo vidurinėje dalyje, o jo teritoriją pažymėjo laikiniais riboženkliais. Nustatyta spėjamo kapinyno vieta buvo pušimis apšodinta smėlio

* – 2002 m. tyrinėjimai.

kalva, kurios šlaitai nuo ŠR pusės nežymiai ky-la, o iš V ir PV – statūs, apie 8 m aukščio, lei-džiasi į daubą. Kalvos PV gale ir V pakraštyje aptiktos seniai iškastos kelios nedidelės duo-bės. Ekspedicija spėjo, kad tai ta pati vieta, kuri aprašyta žemės vardyno anketoje, ir planavo ateityje čia atlikti žvalgomouosius tyrimus.

1993 m. KPC nustatė kapinyno saugomo gamtinio landšafto zoną.

Archeologas Vytautas Daugudis spėjimą Baruolių kapinyną paminėjo tarp kitų Paparčių ir Žaslių apylinkių objektų – Laukagalio, Miš-kiniškių, Krasnasiolkos bei Lalėnų ir priskyrė juos senkapiams arba plokštiniam kapinynams.

2002 m. KPC, vadovaudamasis archeolo-ginių vietų tyrimų, inventorizavimo ir apskai-tos dokumentų rengimo 2002 m. programomis, vykdė Baruolių spėjamo kapinyno žvalgo-muosius archeologinius tyrimus (vadovas – Zenonas Baubonis).

Vietinis gyventojas Vladas Dainys (g. 1932 m.), Baruoliuose gyvenantis maždaug nuo 1955 m., teigė, kad „dar prieš karą sakė, kad čia prancūzų kapinės, taip nuo seno šneka“.

Spėjamame Baruolių kapinyne, vadina-

mame Prancūzkapiais, ištirtas bendras 30 m² plotas (3 perkastos po 10 m²). Archeologinių radinių, išskyrus vėlyvą diržo sagtelę, neap-tikta. Nors vieta kapinynui tinkama, tikriaus-iai čia jo nėra. Gali būti, kad tai buvusio pilkapyno arba kelių mirusiųjų perlaidojimo vieta, nepatekusi į tyrimų plotą. Be to, minėti archyviniai duomenys apie kapinyną priešta-ringi ir neleidžia teigti, kad būtent čia buvo rasti archeologiniai ar kitokie radiniai. Re-miantis istoriniais duomenimis, vėlyvo kapi-nyno irgi nelabai galima tikėtis – 1605 m. nurodomas tik Baruolių (rusiškai „Borole“) žemės sklypas Mijaugonių dvaro savininko G. Patrikovskio ginče su Trakų vaitu, irgi mi-jaugoniškiu, A. Tiškevičiumi. Po šių tyrimų nėra duomenų, leidžiančių įrašyti šį objektą į archeologinių vietų sąrašą.

BARUOLIAI CEMETERY

In 2002 KPC explored the territory of the Baruoliai cemetery. After investigation of the area of 30 m², no graves were detected. Only a small belt buckle from the late times was found.